

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

16 декември 2008 година*

По дело C-210/06

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Szegedi Ítéltábla (Унгария) с акт от 20 април 2006 г., постъпил в Съда на 5 май 2006 г., в рамките на производството по разглежданото дело на

Cartesio Oktató és Szolgáltató bt,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н P. Jann, г-н C. W. A. Timmermans (докладчик), г-н A. Rosas, г-н K. Lenaerts, г-н A. Ó Caoimh и г-н J.-С. Bonichot, председатели на състав, г-н K. Schieman, г-н J. Makarczyk, г-н P. Kūris, г-н E. Juhász, г-н L. Bay Larsen и г-жа P. Lindh, съдии,

генерален адвокат: г-н M. Poiares Maduro,
секретар: г-н B. Fülöp, администратор,

* Език на производството: унгарски.

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 10 юли 2007 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Cartesio Oktató és Szolgáltató bt, от адв. G. Zettwitz и адв. P. Metzinger, ügyvédek,
- за унгарското правителство, от г-жа J. Fazekas и г-н P. Szabó, в качеството на представители,
- за чешкото правителство, от г-н T. Voček, в качеството на представител,
- за Ирландия, от г-н D. O'Hagan, в качеството на представител, подпомаган от г-н A. Collins, SC, и от г-н N. Travers, BL,
- за нидерландското правителство, от г-жа H. G. Sevenster и г-н M. de Grave, в качеството на представители,
- за полското правителство, от г-жа E. Ośniewska-Tamecka, в качеството на представител,

- за словенското правителство, от г-жа M. Remič, в качеството на представител,

- за правителството на Обединеното кралство, от г-жа T. Harris, в качеството на представител, подпомагана от г-жа J. Stratford, barrister,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н G. Braun и г-н V. Kreuzschitz, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 22 май 2008 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 43, 48 и 234 ЕО.

- 2 Запитването е отправено във връзка с жалба, подадена от Cartesio Oktató és Szolgáltató bt (наричано по-нататък „Cartesio“), установено в Баја (Унгария) дружество, срещу решението, с което се отхвърля неговото заявление за вписване в търговския регистър на преместването на неговото седалище в Италия.

Национална правна уредба

Гражданско процесуално право

- 3 Член 10, параграф 2 от Закон № III от 1952 г. за гражданския процесуален кодекс (a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, наричан по-нататък „Гражданския процесуален кодекс“) предвижда:

„Произнасят се като втора инстанция:

[...]

- б) областните апелативни съдилища — по делата, подведомствени на околните съдилища (или на столичния съд).“

- 4 Съгласно член 155/A от същия кодекс:

- „1) Юрисдикцията може по силата на нормите на Договора за създаване на Европейската общност да сезира Съда на Европейските общности с преюдициално запитване.

- 2) Юрисдикцията с определение сезира Съда с преюдициално запитване и същевременно спира производството [...].

- 3) Определението за преюдициално запитване подлежи на обжалване. Определението, с което се отхвърля преюдициалното запитване, не подлежи на обжалване.

[...]“

5 Съгласно член 233, параграф 1 от същия кодекс:

„Постановените от юрисдикциите, които се произнасят като първа инстанция, решения подлежат на обжалване, освен ако това се изключва по силата на закон. [...]“

6 Съгласно член 233/A от посочения кодекс:

„Подлежат на обжалване постановените в рамките на второинстанционно производство определения, за които правото на обжалване съществува по силата на приложимите към първоинстанционните производства норми [...].“

7 Член 249/A от Гражданския процесуален кодекс гласи:

„Определението, с което се отхвърля искане за преюдициално запитване (член 155/A), постановено в хода на второинстанционно производство, подлежи на обжалване.“

8 Член 270 от този кодекс гласи следното:

„1) Освен ако в закон не е предвидено друго, Legfelsőbb Bíróság [Върховният съд] разглежда касационни жалби. Общите разпоредби в тази област се прилагат *mutatis mutandis*.

2) Всяка от страните, встъпилата страна или всяко заинтересувано от решението лице могат да сезират в отнасящата се до тях част от решението Legfelsőbb Bíróság с касационна жалба, основана на нарушение на закона, срещу всяко окончателно решение или присъда, както и срещу всяко окончателно определение, които слагат край на производството.

[...]“

9 Член 271, параграф 1 от същия този кодекс предвижда:

„Не се допуска касационна жалба:

- а) срещу окончателните решения на първата инстанция, освен ако със закон не се предоставя такава възможност;

- б) ако заинтересуваната страна не е упражнила правото си на обжалване и ако второинстанционният съд, като се произнася по жалба на другата страна, потвърди произнесеното в първоинстанционното производство решение;

[...]“

10 Съгласно член 273, параграф 3 от този кодекс:

„Подаването на касационна жалба не спира изпълнението на решението. При поискване Legfelsőbb Bíróság може да разпореда спиране на изпълнението на решението при изключителни обстоятелства. [...]“

Дружествено право

- 11 Член 1, параграф 1 от Закон № CXLIV от 1997 г. за търговските дружества (a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény) предвижда:

„Настоящият закон урежда учредяването, организацията и функционирането на търговските дружества, чието седалище е на територията на Унгария, правата, задълженията и отговорностите на учредителите и на съдружниците (акционерите), както и преобразуването, формите на вливане и разделяне [...] на търговските дружества и тяхното прекратяване.“

- 12 Съгласно член 11 от този закон:

„Дружественият договор (учредителен акт, устав на дружеството) посочва:

а) наименованието и седалището на търговското дружество

[...]“

- 13 Член 1, параграф 1 от Закон № CXLV от 1997 г. относно регистрацията на дружества, публичността във връзка с дружествата и съдебното регистърно

производство (a cégnyilvánartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV, наричан по-нататък „Закон за регистрацията на дружествата“) предвижда:

„Дружество е търговска организация [...] или друг субект на правото с търговски характер [...], което, освен ако в закон или в правителствено постановление не е предвидено друго, се учредява с неговата регистрация в търговския регистър с цел осъществяване на търговска дейност със стопанска цел [...]“

14 Съгласно член 2, параграф 1 от този закон:

„Посочените в член 1 субекти на правото могат да фигурират в търговския регистър, ако съгласно закона е задължително или е възможно вписване в посочения регистър.“

15 Съгласно член 11 от посочения закон:

„1) Окръжният (или столичният) съд, когато действа като търговски съд, вписва дружествата в посочения регистър [...]“.

2) [...] съдът, в чийто съдебен район е разположено седалището на дружеството, е компетентен да го регистрира, както и да извършва всяко друго предвидено от закона производство по отношение на посоченото дружество.

[...]“

16 Член 12, параграф 1 от същия закон предвижда:

„Данните относно дружествата, посочени от настоящия закон, се вписват в търговския регистър. За всички дружества регистърът обхваща:

[...]

г) седалището на търговското дружество [...]“

17 Съгласно член 16, параграф 1 от Закона за регистрацията на дружествата:

„Седалището на търговското дружество [...] се намира на мястото, където е разположен центърът за управление на неговите дела [...]“

18 Член 29, параграф 1 от този закон предвижда:

„Всяко заявление за промяна във вписано обстоятелство на едно дружество се подава в съда, на който е възложено воденето на търговския регистър, в 30-дневен срок, считано от датата на настъпване на наложилата го промяна, освен ако в закон не е предвидено друго.“

19 Съгласно член 34, параграф 1 от посочения закон:

„Всяко преместване на седалището на дружеството в съдебния район на друг съд, на който е възложено воденето на търговския регистър, трябва да се отнесе като промяна в обстоятелствата до съда по предишното седалище. Този съд — след като разгледа заявленията за вписване на промените в регистърните обстоятелства, предхождащи промяната на седалището — отбелязва преместването.“

Международно частно право

20 Член 18 от Наредба-закон № 13 от 1979 г. за международното частно право (a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet) предвижда:

„1) Правоспособността на юридическото лице, качеството му на търговец, правата, свързани с неговата юридическа правосубектност и правните отношения между неговите съдружници, се уреждат от неговия личен закон.

- 2) Личният закон на едно юридическо лице е законът на държавата, в която е регистрирано юридическото лице.

- 3) Ако юридическото лице е регистрирано по законите на няколко държави или ако регистрацията [...] не е необходима съгласно приложимия закон в държавата, където е разположено седалището на юридическо лице според устройствения му акт, личният му закон е законът на държавата по седалището.

- 4) Ако юридическото лице няма седалище, посочено в устройствения му акт или има седалища в няколко държави и законът на някоя от тези държави не предвижда регистрация, неговият личен закон е законът на държавата, където е разположен центърът на управление на неговите дела.“

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 21 Cartesio е учредено на 20 май 2004 г. под формата на „betéti társaság“ (обикновено командитно дружество) по унгарското право. Неговото седалище е установено в Ваја (Унгария). То е вписано в търговския регистър на 11 юни 2004 г.

- 22 Търговското дружество има за командитист — лице, което се ангажира единствено да направи вноски, и за комплементар — лице, което носи неограничена отговорност за задълженията на търговското дружество, две физически лица, които имат местожителство в Унгария и са граждани на тази държава членка. То работи по-специално в областта на човешките ресурси, секретарската дейност, преводаческата дейност, образователните услуги и професионалната подготовка.

- 23 На 11 ноември 2005 г. Cartesio подава заявление пред Bács-Kiskun Megyei Bíróság (областен съд на Bács-Kiskun) в качеството му на Cégbíróság (фирмен съд), за да отбележи преместването на неговото седалище в Gallarate (Италия) и впоследствие да впише промяната в обстоятелството относно неговото седалище в търговския регистър.
- 24 С решение от 24 януари 2006 г. това заявление е отхвърлено по съображение, че действащото унгарско право не допуска търговско дружество, учредено в Унгария, да премести своето седалище в чужбина, като при това продължи да се подчинява на унгарския закон като негов личен закон.
- 25 Cartesio обжалва това решение пред Szegedi Ítéltábla (Областен апелативен съд, Szeged).
- 26 Като се основава на Решение от 13 декември 2005 г. по дело SEVIC Systems (C-411/03, Recueil, стр. I-10805), Cartesio твърди пред запитващата юрисдикция, че доколкото унгарският закон прави разграничение между търговските дружества според държавата членка, в която е разположено тяхното седалище, този закон противоречи на членове 43 ЕО и 48 ЕО. Следвало от тези членове, че унгарският закон не можел да наложи на унгарските дружества задължението да изберат Унгария, за да разположат там своето седалище.
- 27 Cartesio също поддържа, че запитващата юрисдикция е длъжна да постави преюдициален въпрос в това отношение, тъй като тя представлявала национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване.

- 28 Запитващата юрисдикция отбелязва, че производството както пред юрисдикциите, които отговарят за воденето на търговския регистър, така и пред юрисдикциите, пред които се обжалват решенията на първите, съгласно унгарското право не е състезателно. Следователно тя иска да установи дали е възможно тя да се квалифицира като „юрисдикция“ по смисъла на член 234 ЕО.
- 29 В случай на положителен отговор на този въпрос запитващата юрисдикция по-нататък смята, че би се запазила неяснотата по въпроса дали по смисъла на член 234, трета алинея ЕО тя трябва да се квалифицира като юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право.
- 30 Тя отбелязва в това отношение, че макар и съгласно унгарското право постановените от нея във въззивно производство решения да са окончателни и да имат изпълнителна сила, те могат да бъдат предмет на извънредни способности за обжалване, и по-конкретно на касационно обжалване пред Legfelsőbb Bíróság.
- 31 Тъй като целта на касационната жалба обаче е да гарантира единството на съдебната практика, възможностите за подаване на такава жалба са ограничени, по-специално от условието за допустимост на правните основания, свързано със задължението за позоваване на нарушение на закона.
- 32 Освен това запитващата юрисдикция отбелязва, че в доктрината и в националната съдебна практика са повдигани въпроси относно съответствието с член 234 ЕО на разпоредбите, които се съдържат в членове 155/А и 249/А от Гражданския процесуален кодекс относно жалбите срещу актовете, с които се сезира Съдът с преюдициален въпрос.

- 33 В това отношение запитващата юрисдикция отбелязва, че тези разпоредби можело да доведат до това една юрисдикция, която се произнася като въззивна инстанция, да възпрепятства запитващата юрисдикция да сезира Съда с преюдициален въпрос, макар и тълкуването от Съда на разпоредба на общностното право да е необходимо за решаването на спора, с който е сезирана запитващата юрисдикция.
- 34 По отношение на съществуването на делото по главното производство, запитващата юрисдикция отбелязва, като се позовава на Решение от 27 септември 1988 г. по дело *Daily Mail and General Trust* (81/87, Recueil, стр. 5483), че предвидената в членове 43 ЕО и 48 ЕО свобода на установяване не включва правото за едно дружество, учредено по силата на законодателството на една държава членка и регистрирано в нея, да премества своето централно управление, и следователно своето основно място на стопанска дейност, в друга държава членка, като при това запазва своята юридическа правосубектност и своята националност по произход, ако компетентните власти възразяват срещу това.
- 35 Според запитващата юрисдикция обаче последващата практика на Съда можела да добави нюанси към този принцип.
- 36 В това отношение посочената юрисдикция припомня, че според практиката на Съда всички мерки, с които се забранява, възпрепятства или се прави непривлекателно упражняването на тази свобода, представляват ограничения на свободата на установяване на дружествата, като се позовава в това отношение поспециално на Решение от 5 октомври 2004 г. по дело *CaixaBank France* (C-442/02, Recueil, стр. I-8961, точки 11 и 12).
- 37 Запитващата юрисдикция отбелязва по-нататък, че в Решение по дело *SEVIC Systems*, посочено по-горе, Съдът постановява, че членове 43 ЕО и 48 ЕО не допускат в държава членка да се откаже като цяло вписването в националния търговски регистър на вливането на две дружества с прекратяване без ликвидация на едното и с универсално правоприемство на имуществото на последното в другото, когато едното от тези две дружества е със седалище в друга

държава членка, макар че подобно вписване е възможно, при спазването на определени условия, когато и двете участващи във вливането дружества са със седалище на територията на първата държава членка.

38 По-нататък, добре установен принцип в съдебната практика на Съда бил, че националното право на държавите членки не може да прави разграничение между дружествата според гражданството на лицето, което заявява тяхното вписване в търговския регистър.

39 На последно място, запитващата юрисдикция отбелязва, че Регламент (ЕИО) № 2137/85 на Съвета от 25 юли 1985 година относно Европейското обединение по икономически интереси (ЕОИИ) (ОВ L 199, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 83), както и Регламент (ЕО) № 2157/2001 на Съвета от 8 октомври 2001 година относно Устава на Европейското дружество (SE) (ОВ L 294, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 4, стр. 113) предвиждат по отношение на видовете предприятия, които създават, по-гъвкави и пораждащи по-ниски разходи разпоредби, които им позволяват възможността да преместят своето седалище или (място на установяване) в друга държава членка без предварителна ликвидация.

40 При тези условия, като приема, че решаването на спора, с който е сезиран, зависи от тълкуването на общностното право, Szegedi Ítéltábla решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Разполага ли второинстанционна юрисдикция, сезирана с въззивна жалба срещу решение, постановено от съда, на който е възложено воденето на търговския регистър, по заявление за вписване на промяна в обстоятелствата [на търговско дружество], с правомощието да отправи преюдициално запитване по смисъла на член 234 ЕО, в случай че нито решението на [първоинстанционния] съд е постановено в състезателно производство, нито въззивното производство е било състезателно?

- 2) Ако се предположи, че второинстанционната юрисдикция има правомощието по силата на член 234 ЕО да сезира Съда с преюдициално запитване, трябва ли тази юрисдикция да се разглежда като юрисдикция от последна инстанция, спрямо която действия задължението по силата на този член да сезира Съда с въпрос относно тълкуването на общностното право?

- 3) Правомощието — което пряко произтича от член 234 ЕО — на унгарските юрисдикции да отправят преюдициално запитване ограничено ли е или може ли да бъде ограничено от разпореда на националното право, която признава право на въззивно обжалване по смисъла на националното право на определение за преюдициално запитване, щом като по-горната национална въззивна юрисдикция може да измени [това] определение, да отхвърли преюдициалното запитване и да разпорежи на постановилата [това] определение юрисдикция да възобнови спряното производство по вътрешното право?

- 4) а) Ако търговско дружество, учредено и вписано в търговския регистър в Унгария по силата на унгарското право, желае да премести своето седалище в друга държава членка на [Европейския] съюз, урежда ли се този въпрос от общностното право, или при липсата на хармонизация изключително се прилагат разпоредбите на националното право на всяка държава членка?

- б) Може ли унгарско дружество да поиска преместването на своето седалище в друга държава членка на [Европейския] съюз, като се позовава пряко на общностното право (в случая на членове 43 ЕО и 48 ЕО)? При положителен отговор може ли такова преместване да бъде подчинявано — независимо дали от „държавата по произход“ или от „държавата-домакин“ — на някакво условие или разрешение?

- в) Трябва ли членове 43 ЕО и 48 ЕО да се тълкуват в смисъл, че правило или практика от вътрешното право, с които се прави разграничение между търговските дружества, що се отнася до упражняването на техните права

според държавата членка, в която се намира тяхното седалище, са несъвместими с общностното право?

[г)] Трябва ли членове 43 ЕО и 48 ЕО да се тълкуват в смисъл, че правило или практика от вътрешното право, които възпрепятстват възможността едно дружество [на заинтересуваната държава членка] да премести своето седалище в друга държава членка, са несъвместими с общностното право [...]?"

По искането за възобновяване на устната фаза на производството

41 С акт, подаден в секретариата на Съда на 9 септември 2008 г., Ирландия иска от Съда да разпорежи възобновяване на устната фаза на производството съгласно член 61 от Процедурния правилник, по отношение на четвъртия преюдициален въпрос.

42 В подкрепа на своето искане Ирландия посочва, че обратно на това, което счита генералният адвокат в заключението си, четвъртият въпрос от акта за преюдициално запитване не трябва да се разбира в смисъл, че се отнася до преместването на седалището на дружеството, определено в унгарското право като мястото на централно управление, и следователно действителното седалище на търговското дружество.

43 Според Ирландия от писмения превод на английски език на акта за преюдициално запитване следвало, че този въпрос се отнася до преместването на определеното в устройствения му акт седалище.

44 Ирландия обаче твърди по същество, че една от фактическите предпоставки, на които почива анализът на генералния адвокат, е неточна.

45 Ирландия обаче смята, че ако Съдът трябва да се основе на същата предпоставка, той трябва да възобнови устната фаза на производството, за да предостави възможност на заинтересуваните от настоящото производство да представят своите становища въз основа на подобна предпоставка.

46 От съдебната практика следва, че Съдът може — служебно или по предложение на генералния адвокат, както и по искане на страните — да разпореди възобновяване на устната фаза на производството съгласно член 61 от своя процедурен правилник, ако счита, че делото не е достатъчно изяснено или трябва да се реши въз основа на довод, който страните не са разисквали (вж. поспециално Решение от 26 юни 2008 г. по дело *Burda*, C-284/06, все още непубликувано в Сборника, точка 37 и цитираната съдебна практика).

47 В това отношение следва да се установи, на първо място, че като цяло от акта за преюдициално запитване следва, че четвъртият въпрос не се отнася до преместването на определеното в устройствения акт седалище на разглежданото по главното производство дружество, а до преместването на неговото действително седалище.

48 По този начин, както се сочи в акта за преюдициално запитване, от унгарската правна уредба относно регистрацията на дружествата следва, че за целите на прилагането на тази уредба седалището на търговското дружество се определя като мястото, където се намира центърът за управление на неговите дела.

- 49 По-нататък, запитващата юрисдикция разполага делото по главното производство в рамките на обстоятелствата по случая, по който е постановено Решение по дело *Daily Mail and General Trust*, посочено по-горе, което тя представя като отнасящо се до дружество, учредено по силата на законодателството на държава членка и регистрирано в тази държава членка, което иска да премести своето централно управление, и следователно своето основно място на стопанска дейност, в друга държава членка, като запази своята юридическа правосубектност и своята националност по произход, когато компетентните власти се противопоставят на това. По-специално тя поставя въпроса дали последващата практика на Съда добавя нови нюанси към установения в това решение принцип, съгласно който членове 43 ЕО и 48 ЕО не предоставят на дружествата право на подобно преместване на централното управление при запазване на юридическата правосубектност в държавата, съгласно чието право те са учредени.
- 50 На второ място, Ирландия и другите заинтересувани изрично са поканени от Съда да се съсредоточат в своите изказвания върху хипотезата, че повдигнатият в рамките на спора по главното производство проблем се отнася до преместване в друга държава членка на действителното седалище на разглежданото дружество, по-специално мястото, където е разположено седалището му по управление.
- 51 Ако в своите изказвания Ирландия при все това се е съсредоточила върху хипотезата, че в случая ставало въпрос за преместване на седалището според устройствения акт на едно дружество, тя все пак макар и накратко е изразила и становището си по отношение на хипотезата, при която делото по главното производство се отнасяло до преместването на действителното седалище на търговското дружество, становище, което след това тя повтаря в искането си за възобновяване на устната фаза от производството.
- 52 При тези условия Съдът след изслушване на генералния адвокат смята, че разполага с всички необходими доказателства, за да отговори на поставените от запитващата юрисдикция въпроси, и че делото не трябва да се реши въз основа на довод, който не е обсъден между страните.

53 Следователно не следва да се постанови възобновяване на устната фаза на производството.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

54 С този въпрос Съдът по същество е попитан за това дали юрисдикция като запитващата юрисдикция, сезирана с въззивна жалба срещу решение на съд, на който е възложено воденето на търговския регистър, с което се отхвърля заявление за вписване на промяна в обстоятелство, фигуриращо в този регистър, трябва да се квалифицира като юрисдикция, която има правомощието да отправи преюдициално запитване по реда на член 234 ЕО, независимо от обстоятелството, че нито решението на посочения съд е постановено в състезателно производство, нито въззивното производство пред запитващата юрисдикция по жалба срещу това решение е било състезателно.

55 В това отношение следва да се напомни, че според постоянната съдебна практика, за да прецени дали запитващият орган притежава качеството на юрисдикция по смисъла на член 234 ЕО — въпрос, уреден единствено от общностното право — Съдът взема предвид съвкупност от обстоятелства, а именно дали органът е законоустановен, дали е постоянното действащ, дали юрисдикцията му е задължителна, дали производството пред него е състезателно, дали той прилага правни норми и дали е независим (вж. по-специално Решение от 27 април 2006 г. по дело Standesamt Stadt Niebüll, C-96/04, Recueil, стр. I-3561, точка 12 и цитираната съдебна практика).

56 Що се отнася обаче до състезателния характер на производството пред запитващата юрисдикция, член 234 ЕО не подчинява сезирането на Съда на

състезателния характер на това производство. Обратно, от този член следва, че националните юрисдикции могат да сезират Съда само ако пред тях има висящ спор и ако те трябва да постановят решение в рамките на производство, което трябва да завърши с произнасяне на решение с правораздавателен характер (вж. в този смисъл по-специално Решение от 15 януари 2002 г. по дело Lutz и др., C-182/00, Recueil, стр. I-547, точка 13 и цитираната съдебна практика).

57 Така например, в случаите, когато действа като административен орган, без от него същевременно да се изисква да разреши правен спор, съд, на който е възложено воденето на регистър, не може да се разглежда като изпълняващ правораздавателна функция. Подобен е случаят, например, когато по заявление за вписване на дружество в регистър той се произнася в производство, което няма за предмет отмяната на акт, за който се твърди, че засяга неблагоприятно молителя (вж. в този смисъл по-специално Решение по дело Lutz и др., посочено по-горе, точка 14 и цитираната съдебна практика).

58 Обратно, съд, сезиран с въззивна жалба срещу решение на нисшестоящ съд, на който е възложено воденето на регистър, с което се отказва да се уважи такова заявление за вписване, като предмет на жалбата е отмяната на това решение, за което се твърди, че засяга неблагоприятно жалбоподателя, е сезиран със съдебен спор и упражнява правораздавателна функция.

59 Следователно в подобен случай съдът, който се произнася като въззивна инстанция, трябва по принцип да се разглежда като юрисдикция по смисъла на член 234 ЕО, която може да постави преюдициален въпрос на Съда (вж. за подобни положения по-специално Решение от 15 май 2003 г. по дело Salzmann, C-300/01, Recueil, стр. I-4899, Решение по дело SEVIC Systems, посочено по-горе, както и Решение от 11 октомври 2007 г. по дело Möllendorf и др., C-117/06, Сборник, стр. I-8361).

- 60 От представените на Съда материали по делото е видно, че в случая по главното производство запитващата юрисдикция се произнася като въззивна инстанция по жалба за отмяна на решението, с което нисшестоящ съд, на който е възложено воденето на търговския регистър, отхвърля заявлението на дружество за вписване в този регистър на преместването на неговото седалище, налагащо промяна на фигуриращо в посочения регистър обстоятелство.
- 61 В спора по главното производство обаче запитващата юрисдикция е сезирана със спор и упражнява правораздавателна функция въпреки липсата на състезателен характер на производството пред тази юрисдикция.
- 62 Следователно предвид съдебната практика, припомнена в точки 55 и 56 от настоящото решение, запитващата юрисдикция трябва да се квалифицира като „юрисдикция“ по смисъла на член 234 ЕО.
- 63 Предвид гореизложеното на първия поставен въпрос трябва да се отговори, че юрисдикция като запитващата юрисдикция, сезирана с въззивна жалба срещу решение, постановено от съд, на който е възложено воденето на търговския регистър, с което се отхвърля заявление за промяна в обстоятелство в този регистър, трябва да се квалифицира като юрисдикция, която има правомощието да отправи преюдициално запитване по силата на член 234 ЕО, независимо от обстоятелството, че нито решението на посочения съд е постановено в състезателно производство, нито въззивното производство пред запитващата юрисдикция по жалбата срещу това решение е било състезателно.

По втория въпрос

⁶⁴ С този въпрос от Съда по същество се иска да се произнесе по това, дали юрисдикция като запитващата юрисдикция, чиито решения, постановени в рамките на спор като този по главното производство, подлежат на касационно обжалване, трябва да се квалифицира като юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право по смисъла на член 234, трета алинея ЕО.

По допустимостта

⁶⁵ Комисията на Европейските общности поддържа, че този въпрос е недопустим, тъй като той е очевидно неотносим към решаването на спора по главното производство, тъй като преюдициалното запитване вече е било отнесено до Съда, което лишава от всякакъв интерес въпроса относно задължителния характер или не на сезирането на посочения Съд.

⁶⁶ Това възражение трябва да се отхвърли.

⁶⁷ Според постоянната съдебна практика въпросите, които са свързани с тълкуването на общностното право и са поставени от националния съд в нормативната и фактическата рамка, която той определя съгласно своите правомощия, и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да отхвърли отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на общностното право няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите фактически и правни

елементи, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (вж. в този смисъл Решение от 7 юни 2007 г. по дело Van der Weerd и др., C-222/05—C-225/05, Recueil, стр. I-4233, точка 22 и цитираната съдебна практика).

- 68 Както се сочи в точка 27 от настоящото решение, Cartesio поддържа пред запитващата юрисдикция, че тя е длъжна да сезира Съда с преюдициално запитване, тъй като тази юрисдикция трябвало да се квалифицира като юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право по смисъла на член 234, трета алинея ЕО.
- 69 Тъй като запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно така повдигнатото пред нея правно основание, тя решава да отнесе до Съда преюдициален въпрос в това отношение.
- 70 Впрочем би било в противоречие с духа на сътрудничество, който трябва да ръководи отношенията между националните юрисдикции и Съда, както и с императивните изисквания за процесуална икономия, да се изисква от национална юрисдикция първо да отнесе преюдициално запитване, съдържащо единствения въпрос дали тази юрисдикция е сред посочените в член 234, трета алинея ЕО, преди евентуално от нея да се изисква да формулира — впоследствие и с втори акт — въпросите относно разпоредбите на общностното право, които представляват интерес за съществуването на отнесения пред нея спор.
- 71 Освен това Съдът вече е отговорил на въпрос относно естеството на запитващата юрисдикция по отношение на член 234, трета алинея ЕО в контекст, разкриващ някои прилики с този по настоящото преюдициално запитване, без да е била оспорена допустимостта на този въпрос (Решение от 4 юни 2002 г. по дело Lyskeskog, C-99/00, Recueil, стр. I-4839).

- 72 При тези условия, поне очевидно не изглежда, че исканото тълкуване на общностното право няма никаква връзка с действителните обстоятелства или с предмета на спора по главното производство.
- 73 Впрочем презумпцията за релевантност, от която се ползват преюдициалните запитвания, що се отнася до настоящия преюдициален въпрос, не се оборва от изложеното от Комисията възражение (вж. по-специално Решение по дело Van der Weerd и др., посочено по-горе, точки 22 и 23).
- 74 От това следва, че вторият преюдициален въпрос е допустим.

По съществуващото на спора

- 75 Настоящият въпрос следователно се отнася до това дали запитващата юрисдикция трябва да се квалифицира като „национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право“ по смисъла на член 234, трета алинея ЕО. От акта за преюдициално запитване следва, че този въпрос е поставен с оглед на посочения в точки 30 и 31 от настоящото решение факт, че макар и съгласно унгарското право постановените във въззивно производство решения от тази юрисдикция да подлежат на извънредни способности за обжалване, по-специално на касационно обжалване пред Legfelsőbb Bíróság, като се има предвид, че предметът на това обжалване е да гарантира единството на съдебната практика, възможностите за подобно обжалване са ограничени, по-специално от условието за допустимост на правните основания, свързани със задължението за позоваване на нарушение на закона, както и с оглед на обстоятелството, което също се отбелязва в акта за преюдициално запитване, че съгласно унгарското право касационното обжалване по принцип не спира изпълнението на решението, поставено във въззивно производство.

- 76 Съдът вече е постановил, че решенията на национална въззивна юрисдикция, които могат да се оспорят от страните пред върховен съд, не съставляват решения на „национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право“ по смисъла на член 234 ЕО. Обстоятелството, че разглеждането по същество на подобни случаи на оспорване е подчинено на предварителното им обявяване за допустими от Върховния съд, няма за действие да лиши страните от правни способи за защита (Решение по дело *Lyckeskog*, посочено по-горе, точка 16).
- 77 Това важи с още по-голяма сила за процесуална система като тази, в чиито рамки трябва да се реши делото по главното производство, тъй като тя не изисква подобно предварително обявяване на допустимостта на жалбата от страна на Върховния съд, а се свежда до налагането на ограничения по-конкретно относно естеството на правните основания, които могат да бъдат изтъкнати пред такава юрисдикция, които трябва да бъдат изведени от нарушение на закона.
- 78 Такива ограничения, подобно на липсата на суспензивно действие на касационната жалба пред *Legfelsőbb Bíróság*, нямат за действие да лишат страните по дело пред една юрисдикция, чиито решения подлежат на подобно обжалване, от възможността да упражнят ефективно своето право да обжалват решението на последната юрисдикция, произнасяща се по спор като този по главното производство. Следователно тези ограничения и тази липса на суспензивно действие не означават, че този съд трябва да се квалифицира като юрисдикция, произнасяща решение, което не подлежи на обжалване.
- 79 С оглед на изложеното по-горе, на втория поставен въпрос трябва да се отговори, че юрисдикция като запитващата юрисдикция, чиито решения, постановени в рамките на спор като този по главното производство, подлежат на касационно обжалване, не може да се квалифицира като юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право по смисъла на член 234, трета алинея ЕО.

По третия въпрос

По допустимостта

- 80 Ирландия твърди, че настоящият въпрос е хипотетичен и — следователно недопустим, щом като срещу акта за преюдициално запитване не е подадена никаква жалба по правен въпрос — отговорът на този въпрос не би бил от полза на запитващата юрисдикция.
- 81 Комисията същевременно приканва Съда да установи, че той не следва да се произнеса по този въпрос поради неговия хипотетичен характер, тъй като актът за преюдициално запитване се ползва със сила на пресъдено нещо и е стигнал до Съда.
- 82 Тези възражения не могат да се приемат.
- 83 Несъмнено, както се припомня в точка 67 от настоящото решение, презумпцията за релевантност, от която се ползват преюдициалните запитвания, при определени обстоятелства може да бъде оборена, по-специално доколкото Съдът установява, че проблемът е от хипотетично естество.
- 84 Ирландия и Комисията поддържат, че проблемът с евентуалното несъответствие на националните норми в областта на обжалването на акт, с който се разпорежда преюдициално запитване пред Съда с член 234, втора алинея ЕО, до който се

отнася настоящият въпрос, е от хипотетично естество, доколкото в настоящия случай актът за преюдициално запитване не е бил предмет на обжалване и се ползвал със сила на пресъдено нещо.

85 Обаче нито този акт, нито предоставените на Съда материали не позволяват да се установи, че посоченото решение не е било или не може да бъде предмет на обжалване.

86 Предвид постоянната съдебна практика, припомнена в точка 67 от настоящото решение, в подобно несигурно положение, доколкото отговорността за точността на определянето на нормативната и фактическата рамка, в която се вписва преюдициалният въпрос, е на националния съд, презумпцията за релевантност, от която се ползва настоящият преюдициален въпрос, не се оборва.

87 Следва, че третият преюдициален въпрос е допустим.

По съществото на спора

88 Член 234 ЕО предоставя на националните юрисдикции правомощието и при необходимост им налага задължението да отправят преюдициално запитване, когато съдът установи, служебно или по искане на страните, че съществото на спора повдига въпрос, посочен в неговата първа алинея. Следва, че националните юрисдикции разполагат с възможно най-широко право на преценка да сезират Съда, ако сметат, че едно висящо пред тях дело повдига въпроси, налагащи тълкуване или преценка на действителността на разпоредбите на общностното право, което налага те да вземат решение (Решение от 16 януари 1974 г. по дело Rheinmühlen-Düsseldorf, 166/73, Recueil, стр. 33, точка 3).

- 89 От практиката на Съда също следва, че що се отнася до юрисдикция, чиито решения подлежат на обжалване съгласно националното право, член 234 ЕО допуска актовете на такава юрисдикция, с които се сезира Съдът с преюдициално запитване, да останат подчинени на предвидените от националното право нормални способности за защита. В интерес на яснотата и на правната сигурност обаче Съдът трябва да бъде обвързан от акта за преюдициално запитване, който трябва да произвежда действието си, освен ако не бъде отменен (Решение от 12 февруари 1974 г. по дело Rheinmühlen-Düsseldorf, 146/73, Recueil, стр. 139, точка 3).
- 90 По-нататък Съдът вече се е произнесъл, че въведената с член 234 ЕО система с цел да бъде гарантирано единството при тълкуването на общностното право в държавите членки установява пряко сътрудничество между Съда и националните юрисдикции чрез производство, което не зависи от всякаква инициатива на страните (Решение от 12 февруари 2008 г. по дело Kempter, C-2/06, все още непубликувано в Сборника, точка 41).
- 91 Всъщност преюдициалното запитване се основава на диалог между съдилища, чието начало зависи изцяло от преценката, която прави националната юрисдикция на релевантността и на необходимостта от това запитване (Решение по дело Kempter, посочено по-горе, точка 42).
- 92 От акта за преюдициално запитване следва, че съгласно унгарското право актът, с който се разпорежда преюдициално запитване пред Съда, подлежи на самостоятелно обжалване, при което цялото дело по главното производство обаче продължава да бъде висящо пред юрисдикцията, от която произлиза този акт, като производството се спира до произнасяне на решението на Съда. Така сезираната въззивна юрисдикция съгласно унгарското право разполага с правомощието да измени посочения акт, да отхвърли преюдициалното запитване и да разпреди на първия съд да възобнови спряното производство по вътрешното право.

- 93 Както следва от съдебната практика, припомнена в точки 88 и 89 от настоящото решение, що се отнася до национална юрисдикция, чиито актове подлежат на обжалване съгласно националното право, член 234 ЕО допуска актовете на тази юрисдикция, с които се сезира Съдът с преюдициално запитване, да могат да бъдат обжалвани по предвидените от националното право обичайни способности за защита. Изходът от подобно обжалване обаче не може да ограничи предоставеното на запитващата юрисдикция по силата на член 234 ЕО правомощие да сезира Съда, ако тя счита, че всящо пред нея дело повдига въпроси относно тълкуването на разпоредби на общностното право, изискващи решение на Съда.
- 94 Освен това следва да се припомни, че Съдът вече е постановил, че в положение, при което едно дело за втори път е висящо пред първоинстанционна юрисдикция, след като първоначално постановеното от нея решение е отменено от юрисдикция, действаща като последна инстанция, посочената първоинстанционна юрисдикция е свободна да сезира Съда по силата на член 234 ЕО независимо от наличието във вътрешното право на правило, съобразно което съдът е обвързан от преценката на правната страна на спора, направена от по-горната юрисдикция (Решение от 12 февруари 1974 г. по дело Rheinmühlen-Düsseldorf, посочено по-горе).
- 95 Впрочем в случаите на прилагане на норми от националното право относно правото на въззивно обжалване на акт, с който се разпорежда преюдициално запитване, характеризиращи се с обстоятелството, че цялото дело по главното производство продължава да бъде висящо пред запитващата юрисдикция, като само актът за преюдициално запитване е предмет на ограничено обжалване, самостоятелната компетентност да сезира Съда, която член 234 ЕО предоставя на първия съд, би била поставена под съмнение, ако чрез изменението на акта, с който се разпорежда преюдициално запитване, чрез отхвърлянето на това запитване и чрез разпореждането на постановилата този акт юрисдикция да възобнови спряното производство въззивната юрисдикция би могла да възпрепятства предоставената от Договора за ЕО възможност запитващата юрисдикция да сезира Съда.
- 96 Всъщност в съответствие с член 234 ЕО преценката на релевантността и на необходимостта от преюдициалния въпрос по принцип е в правомощията единствено на юрисдикцията, която е разпоредила преюдициалното запитване, при условията на извършваната от Съда ограничена проверка в съответствие със съдебната практика, припомнена в точка 67 от настоящото решение. Така че задача на запитващата юрисдикция е да изведе последиците от решение,

постановено по жалба срещу акта, с който се разпорежда преюдициалното запитване, и по-специално да заключи дали е необходимо да поддържа своето преюдициално запитване, да го измени или да го оттегли.

97 От това следва, че в положение като това по главното производство Съдът, също в интерес на яснотата и правната сигурност, трябва да бъде обвързан с акта, с който е разпоредено преюдициалното запитване, който трябва да запази действието си, освен ако не бъде отменен или изменен от постановилата го юрисдикция, при което само последната има правомощието да реши дали да извърши такава отмяна или такава изменение..

98 Предвид гореизложеното, на третия поставен въпрос трябва да се отговори, че при наличието на норми на националното право относно правото на обжалване на акт, с който се разпорежда преюдициално запитване, които се характеризират с обстоятелството, че цялото дело по главното производство е висящо пред запитващата юрисдикция, а единствено актът за преюдициално запитване е предмет на ограничено обжалване, член 234, втора алинея ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че компетентността, която тази разпоредба от Договора предоставя на всяка национална юрисдикция да постановява актове за отправяне на преюдициално запитване пред Съда, не може да бъде поставена под съмнение от прилагането на такива норми, които позволяват на въззивната юрисдикция да измени акта, с който се разпорежда преюдициално запитване пред Съда, да отхвърли това запитване и да разпореди на постановилата този акт юрисдикция да възобнови спряното производство по вътрешното право.

По четвъртия въпрос

99 С четвъртия си въпрос, запитващата юрисдикция пита по същество дали членове 43 ЕО и 48 ЕО трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат уредбата на държава членка, която възпрепятства възможността дружество, учредено по силата на националното право на тази държава членка, да премести своето седалище

в друга държава членка, като запазва качеството си на дружество, уредено от националното право на държавата членка, съгласно чието законодателство то е учредено.

100 От акта за преюдициално запитване следва, че Cartesio, дружество, учредено в съответствие с унгарското законодателство и което при своето учредяване е установило своето седалище в Унгария, премества седалището си в Италия, но иска да запази своето качество на търговско дружество по унгарското право.

101 Съгласно Закона за регистрацията на дружествата седалището на едно дружество по унгарското право се намира на мястото, където е разположен центърът за управление на неговите дела.

102 Запитващата юрисдикция посочва, че заявлението за вписване в търговския регистър на промяната на седалището на Cartesio, представено от същия, е отхвърлено от съда, на който е възложено воденето на този регистър, по съображение че според унгарското право учредено в Унгария дружество едновременно не може да премести своето седалище, както то е определено в посочения закон, в чужбина и да продължи да се подчинява на унгарския закон като закон, уреждащ неговия статут.

103 Такова преместване би изисквало първо дружеството да бъде прекратено и след това отново да бъде учредено в съответствие с правото на държавата, на чиято територия то иска да установи своето ново седалище.

- 104 В това отношение Съдът припомня в точка 19 от Решение по дело *Daily Mail and General Trust*, посочено по-горе, че дружество, учредено по силата на националния правен ред, съществува единствено по силата на националното законодателство, което определя неговото учредяване и функциониране.
- 105 В точка 20 от същото решение Съдът отбелязва, че законодателствата на различните държави членки се различават до голяма степен, що се отнася както до привръзката към националната територия, изисквана за учредяване на дружество, така и до възможността дружество, учредено в съответствие с такова законодателство, впоследствие да измени тази привръзка. Някои законодателства изискват не само седалището според устройствения акт, но също и действителното седалище, по-специално централното управление на дружеството, да са разположени на територията на заинтересуваните държави членки и преместването на централното управление извън тази територия предполага прекратяването на дружеството с всички произтичащи от това последици в сферата на дружественото право. Други законодателства признават на дружествата правото да преместят своето централно управление в чужбина, но някои от тях подчиняват това право на определени ограничения и правните последици от преместването се различават между различните държави членки.
- 106 По-нататък, Съдът посочва в точка 21 от същото решение, че Договорът за ЕИО е отчел тези отлики между националните законодателства. Като определя в член 58 от този договор (член 58 от Договора за ЕО, понастоящем член 48 ЕО) дружествата, които могат да се ползват от правото на установяване, Договорът за ЕИО равнопоставя като привръзка седалището според устройствения акт, централното управление и основното място на стопанска дейност на едно дружество.
- 107 В Решение от 5 ноември 2002 г. по дело *Überseering*, C-208/00 (Recueil, стр. I-9919, точка 70) Съдът, като потвърждава своите съображения, заключава, че възможността дружество, учредено в съответствие със законодателството на една държава членка, да премести своето седалище според устройствения си акт или своето действително седалище в друга държава членка, без да изгубва юридическата правосубектност, от която се ползва в правния ред на държавата членка по учредяването и при определени обстоятелства, правилата относно това преместване се определят от националното законодателство, в съответствие с което посоченото дружество е учредено. Той заключава, че една държава членка

има възможност да наложи спрямо дружество, учредено по силата на нейния правен ред, ограничения относно преместването на ефективното му седалище извън нейна територия, за да може това дружество да запази юридическата правосубектност, от която се ползва по силата на правото на същата тази държава.

108 Впрочем следва да се подчертае, че Съдът също е достигнал до този извод въз основа на текста на член 58 от Договора за ЕИО. Всъщност като дефинира в този член дружествата, които могат да се ползват от право на установяване, Договорът за ЕИО разглежда различията между националните законодателства както относно изискваната привръзка за дружествата, уредени по тези законодателства, така и относно възможността при определени обстоятелства правилата относно преместване на седалището според устройствения акт или на действителното седалище на едно дружество по националното право на държава членка в друга като неразрешено от нормите относно правото на установяване затруднение, но което трябва да се разреши в рамките на все още неприключила законодателна или договорноправна дейност (вж. в този смисъл Решение по дело *Daily Mail and General Trust*, посочено по-горе, точки 21—23, и Решение по дело *Überseering*, посочено по-горе, точка 69).

109 Ето защо в съответствие с член 48 ЕО при липсата на еднообразна, предоставена от общностното право дефиниция на дружествата, които могат да се ползват от правото на установяване въз основа на единен критерий за привързване, определящ приложимото спрямо дадено дружество национално право, въпросът дали член 43 ЕО се прилага спрямо дружество, което се позовава на установената в този член основна свобода, всъщност по подобие на въпроса дали дадено физическо лице е гражданин на държава членка, което на това основание може да се ползва от тази свобода, представлява предварителен въпрос, който с оглед на настоящото състояние на общностното право може да получи отговор само в приложимото национално право. Така, само ако се провери дали това дружество действително се ползва от свободата на установяване с оглед на посочените в член 48 ЕО условия, възниква въпросът дали посоченото дружество е изправено пред ограничение на тази свобода по смисъла на член 43 ЕО.

110 Следователно една държава членка разполага с правомощието да определя както привръзката, която се изисква от дружеството, за да може то да се разглежда като учредено по нейното национално право и което на това основание може да се ползва от правото на установяване, така и изискваната привръзка за по-нататъшното запазване на това негово качество. Това правомощие обхваща

възможността тази държава членка да не допуска уредено по нейното национално право дружество да запази това качество, ако то възнамерява да се преобразува в друга държава членка чрез преместване на своето седалище на територията на последната, като по този начин скъсва предвидената от националното право на държавата членка по учредяване привръзка.

- 111 При все това подобен случай на преместване на седалището на търговско дружество, учредено съгласно правото на държава членка, в друга държава членка без промяна на правото, на което то се подчинява, трябва да се отграничава от случая на преместване на дружество, подчинено на една държава членка, в друга държава членка, съпътствано с промяна на приложимото спрямо дружеството национално право, тъй като дружеството се преобразува във форма на дружество, уредена по националното право на държавата членка по преместването.
- 112 Всъщност в последния случай посоченото в точка 110 от настоящото решение правомощие, без от това да се подразбира изключение от нормите на Договора за ЕО относно свободата на установяване по отношение на националното законодателство в областта на учредяване и на прекратяване на дружества, по-специално не може да оправдае държавата членка по учредяването, която, като налага прекратяване и ликвидация на това дружество, възпрепятства преобразуването на последното в дружество по националното право на тази друга държава членка, доколкото това право го допуска.
- 113 Подобна пречка пред ефективното преобразуване на такова дружество без прекратяване и предварителна ликвидация в дружество по националното право на държавата членка, в която то иска да се премести, би съставлявала ограничение на свободата на установяване на заинтересуваното дружество, което, освен ако е обосновано с императивно съображение от обществен интерес, се забранява по силата на член 43 ЕО (вж. в този смисъл по-специално Решение по дело SaïxaBank France, посочено по-горе, точки 11 и 17).

- 114 Следва освен това да се установи, че след посочените по-горе Решение по дело Daily Mail and General Trust и Решение по дело Überseering дейността по изработване на законодателство и на договори в областта на дружественото право, предвидена съответно в член 44, параграф 2, буква ж) ЕО и в член 293 ЕО, до момента не е обхванала посочените в тези решения отлики между националните законодателства на отделните държави членки и следователно все още не ги е отстранила.
- 115 Комисията обаче поддържа, че липсата на общностна уредба в материята, установена от Съда в точка 23 от Решение по дело Daily Mail and General Trust, посочено по-горе, се запълва от общностните норми относно преместването на седалище в друга държава членка, които се съдържат в регламенти като Регламент № 2137/85 и Регламент № 2157/2001, съответно относно ЕОИИ и SE, или още Регламент (ЕО) 1435/2003 на Съвета от 22 юли 2003 година относно устава на Европейското кооперативно дружество (SCE) (ОВ L 207, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 259), както и от унгарското законодателство, прието вследствие на тези регламенти.
- 116 Комисията смята, че тези норми могат и трябва да се прилагат *mutatis mutandis* спрямо презграничното преместване на действителното седалище на дружество, учредено съгласно националното право на една държава членка.
- 117 В това отношение следва да се установи, че независимо че тези приети въз основа на член 308 ЕО регламенти действително предвиждат система, позволяваща на създаваните с тях нови правни образувания да преместват в друга държава членка уставното си седалище и следователно и действителното си седалище, като и двете седалища всъщност трябва да се намират в една и съща държава членка, без при това да се налага нито прекратяване на първоначалното юридическо лице, нито създаване на ново юридическо лице, такова преместване обаче налага промяна по отношение на националното право, приложимо спрямо извършващото преместването образувание.

- 118 Това например следва по отношение на едно SE от уредбата, съдържаща се в член 7 до член 9, параграф 1, буква в), подточка ii) от Регламент № 2157/2001.
- 119 Впрочем в делото по главното производство Cartesio само иска да премести своето действително седалище от Унгария в Италия, като при това продължи да бъде търговско дружество по унгарското право и следователно без да настъпва промяна по отношение на приложимото национално право.
- 120 Прилагането обаче *mutatis mutandis* на общностната уредба, на която се позовава Комисията, дори ако се предположи, че тя трябва да се приложи в случай на презгранично преместване на седалището на дружество, уредено по националното право на държава членка, във всеки случай не може да доведе до предвидения резултат в положение като разглежданото по главното производство.
- 121 Освен това, що се отнася до значението на Решение по дело SEVIC Systems, посочено по-горе, за принципа, установен в Решение по дело Daily Mail and General Trust, посочено по-горе, и в Решение по дело Überseering, посочено по-горе, следва да се установи, че тези решения не разглеждат един и същ проблем и че следователно не може да се каже, че първото посочено решение квалифицирало посочените на второ място решения.
- 122 Всъщност делото, по което е постановено Решение по дело SEVIC Systems, посочено по-горе, се отнасяло до признаването в държавата членка по учредяването на дружество на една операция по установяване чрез презгранично вливане, извършена от това дружество в друга държава членка, положение, което основно се различава от разглежданото по делото, по което е постановено Решение по дело Daily Mail and General Trust, посочено по-горе. По този начин положението, разглеждано в делото, по което е постановено Решение по дело SEVIC Systems, посочено по-горе, наподобява положенията, които са предмет на

други решения на Съда (вж. Решение от 9 март 1999 г., Centros, C-212/97, Recueil, стр. I-1459, Решение по дело Überseering, посочено по-горе, както и Решение от 30 септември 2003 г. по дело Inspire Art, C-167/01, Recueil, стр. I-10155).

123 Впрочем при подобни обстоятелства предварителният въпрос не е посоченият в точка 109 от настоящото решение, а именно дали заинтересуваното дружество може да се разглежда като дружество, имащо гражданството на държавата членка, съгласно чието законодателство то е било учредено, а по-скоро въпросът е дали това дружество, което като общо основание е дружество по националното право на държава членка, е изправено или не пред ограничение при упражняването на неговото право на установяване в друга държава членка.

124 Предвид всичко гореизложено на четвъртия поставен въпрос следва да се отговори, че с оглед на настоящото състояние на общностното право членове 43 ЕО и 48 ЕО трябва да се тълкуват в смисъл, че те допускат уредба на държава членка, която възпрепятства възможността дружество, учредено по силата на националното право на тази държава членка, да премести своето седалище в друга държава членка, запазвайки качеството си на дружество, уредено от националното право на държавата членка, съгласно чието законодателство то е било учредено.

По съдебните разноски

125 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) Юрисдикция като запитващата юрисдикция, сезирана с въззивна жалба срещу решение, постановено от съд, на който е възложено воденето на търговския регистър, с което се отхвърля заявление за вписване на промяна в обстоятелствата в този регистър, трябва да се квалифицира като юрисдикция, която има правомощието да отправя преюдициално запитване по силата на член 234 ЕО, независимо от обстоятелството, че нито решението на посочения съд е постановено в състезателно производство, нито въззивното производство пред запитващата юрисдикция по жалбата срещу това решение е било състезателно.

- 2) Юрисдикция като запитващата юрисдикция, чиито решения, постановени в рамките на спор като този по главното производство, подлежат на касационно обжалване, не може да се квалифицира като юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право по смисъла на член 234, трета алинея ЕО.

- 3) При наличието на норми на националното право относно правото на въззивно обжалване на акт, с който се разпорежда преюдициално запитване, които се характеризират с обстоятелството, че цялото дело по главното производство е висящо пред запитващата юрисдикция, а единствено актът за преюдициално запитване е предмет на ограничено обжалване, член 234, втора алинея ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че компетентността, която тази разпоредба от Договора предоставя на всяка национална юрисдикция да разпорежи преюдициално запитване пред Съда, не може да бъде поставена под съмнение от прилагането на такива норми, които позволяват въззивната юрисдикция да измени акта, с който се разпорежда преюдициално запитване пред Съда, да отхвърли това запитване и да разпорежи на постановилата този акт юрисдикция да възобнови спряното производство по вътрешното право.

- 4) С оглед на настоящото състояние на общностното право членове 43 ЕО и 48 ЕО трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба на държава членка, която възпрепятства възможността дружество, учредено по силата на националното право на тази държава членка, да премести своето седалище в друга държава членка, запазвайки качеството си на дружество, уредено от националното право на държавата членка, съгласно чието законодателство то е учредено.

Подписи